

Suomalaisen Liikunnan ja urheilun rakenteet

Jari Lämsä

Rakenteet

- Fyysiset rakenteet:
 - Aikaan ja paikkaan liittyvät
- **Sosiaaliset rakenteet**
 - **Ihmisten väliseen kanssakäymiseen liittyvät**
 - **Instituutiot, organisaatiot, järjestelmät**
- Kognitiiviset rakenteet
 - Ajattelutapoihin liittyvät rakenteet
 - Myytit:
 - ”Suomi juostiin maailmankartalle”
 - ”Suomi ei menesty joukkuelajeissa”
 - ”Ei meidän lajissa ulkopuolista osaamista tarvita”
 - ”urheilu on ikuista”

Järjestelmä, systeemi

On tarkoituksenmukainen kokoelma toisiinsa liittyviä komponentteja, jotka toimivat yhdessä jonkin tavoitteen saavuttamiseksi!

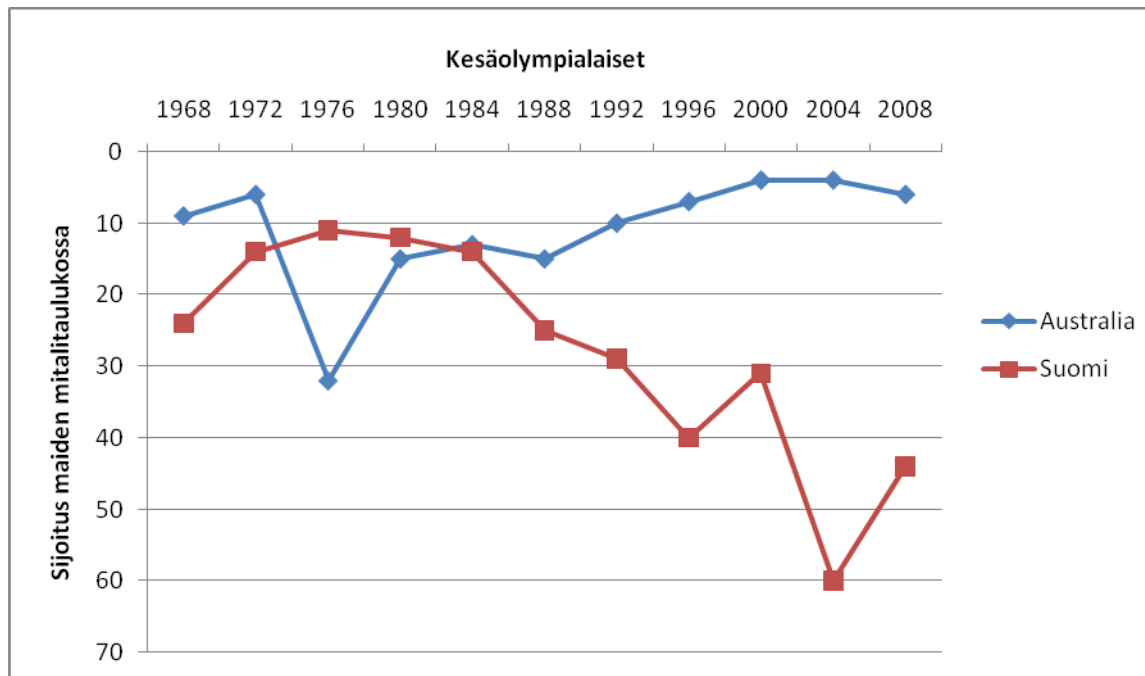
Kokonaisuutta eivät luonnehdi ainoastaan sen osat, vaan myös osien väliset vuorovaikutussuhteet (Aristoteles)

Järjestelmästä sanottua

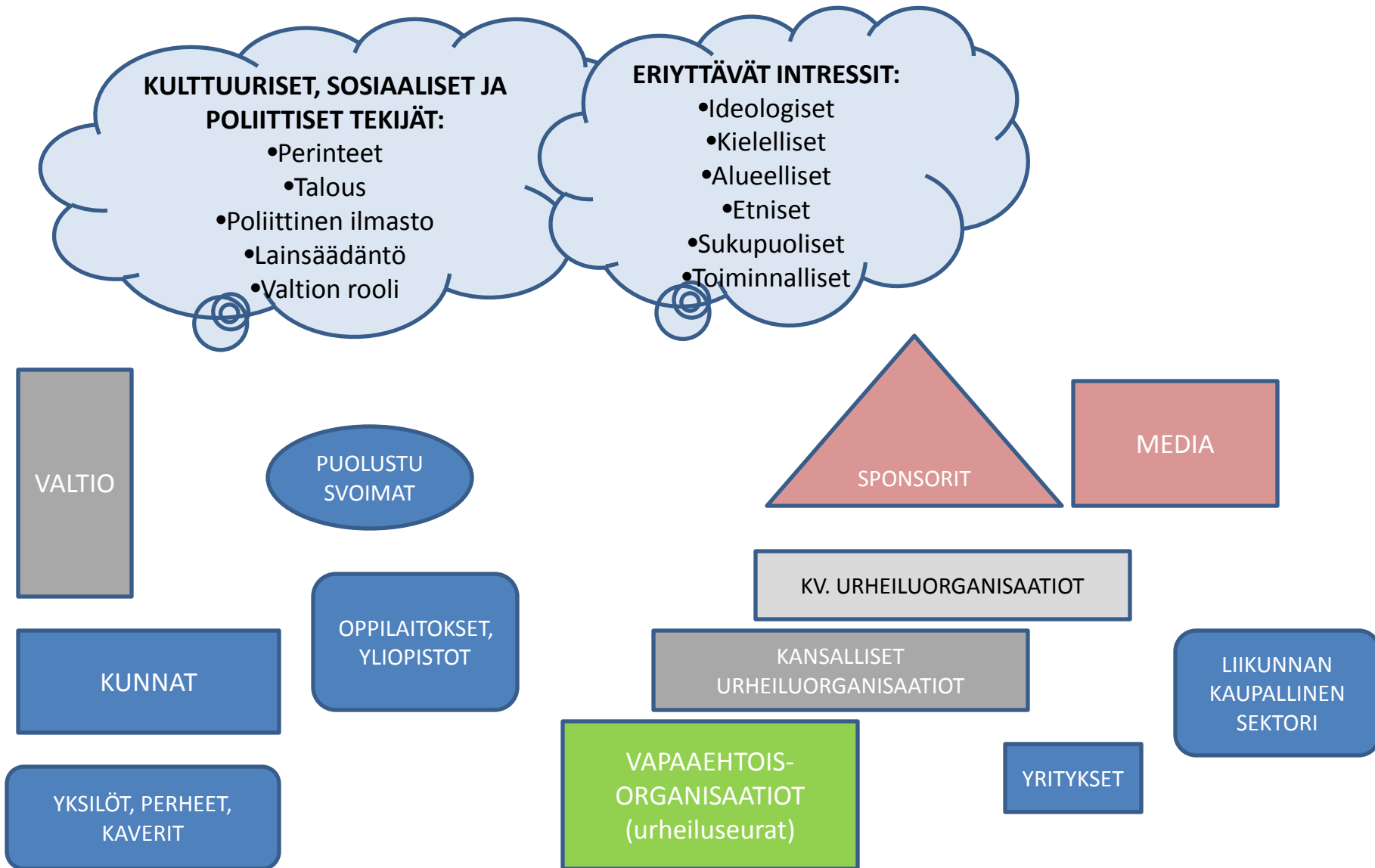
- Näin muodostuva nuorisovalmennuksen haaste sekä urheiluseurojen hyvinvointi ovat huippu-urheilumme ratkaisevimmat kysymykset. Näyttää siltä, että maamme monitahoinen urheilujärjestelmä on tarttumassa kyseiseen haasteeseen. (Jarmo Mäkelä 2008)
- Jos urheilujärjestelmä ryhtyy hyysäämään ja suojelemaan esim. niitä huipulla olevia urheilijoita, joilla on selkeitä päihdeongelmia, ollaan väärällä tiellä (Erkki Tuomioja 2002)
- Jotkut täällä ovat sitä mieltä, että valtion rahoilla tuetun Nuori Suomi junioriurheilu-järjestelmän tehtävä ei ole tukea huippu-urheilua vaan kansanterveyttä. (nimimerkki: Eagle – jatkoaika –keskustelupalsta)
- Väätäisen mielestä syyt heikkoon menestykseen löytyvät suomalaisesta urheilujärjestelmästä. - Niistä tuloksista, joita keihäsmiehet ovat tänä kesänä tehneet, olisi tarvittu vain keskinkertainen heitto mitaliin. Se kertoo mielestäni, että järjestelmä ei tällaisena toimi, Väätäinen sanoo. (Yle 2009)
- Yhdistyminen oli kuitenkin saksalaiselle urheilulle piristysruiske, sillä DDR:n valmennusjärjestelmä oli lieveilmiöistä ja dopingin käytöstä huolimatta erinomainen. (SLUnet 2009)

Järjestelmän merkitys urheilussa?

- Voidaanko urheilujärjestelmissä tapahtuneilla muutoksilla selittää urheilumenestystä?

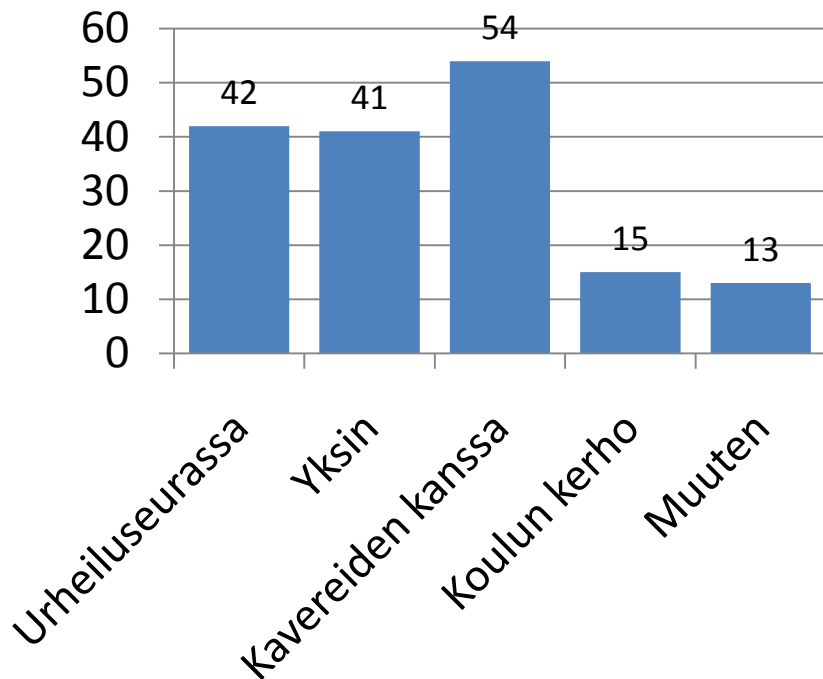
Liikuntajärjestelmän rakennuspalikat

Missä urheilua harrastetaan?

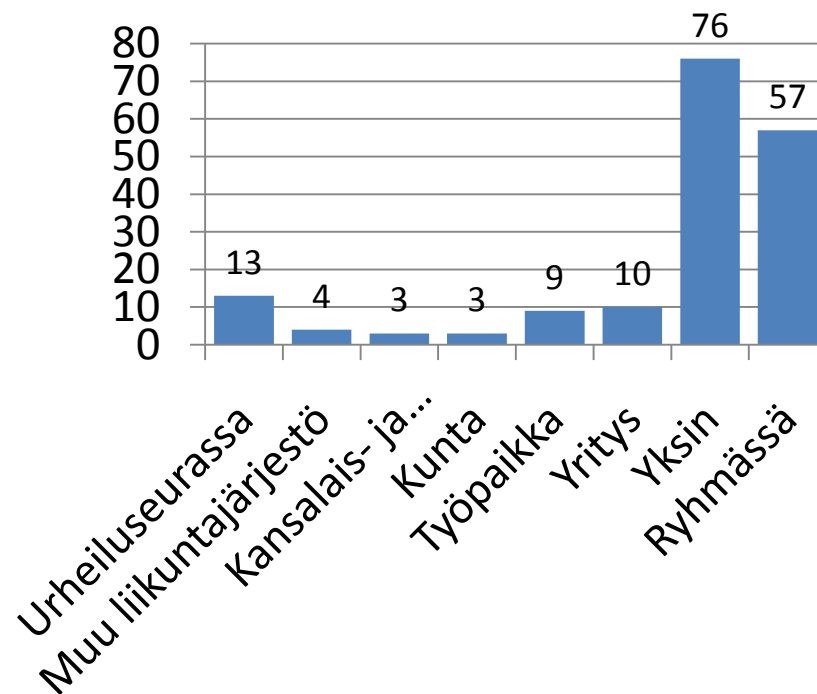
LAPSET & NUORET

%

AIKUISET

%

Suomalainen järjestelmä

- Pohjoismainen malli:
 - kansalaistoiminta, demokratia, tasa-arvo, moniarvoisuus, ”välinpitämättömyys”
 - Hyvin toimivia järjestelmiä 1900-luvulla
- Seurat toiminnan ydin:
 - Seurat muodostavat lajiliitot ja tarvittavat katto- ja tukioorganisaatiot
 - Lajiliitot vastaavat lajin edistämisestä sekä kv. suhteista.
- Valtion rooli:
 - Toiminnan edellytysten luoja

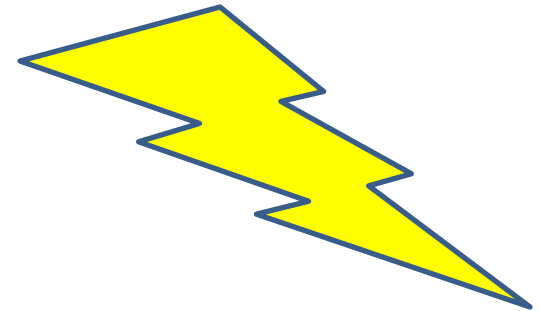
Järjestelmän tavoitteet

- Kasvatus
- Terveyden edistäminen
- Urheiluviihde

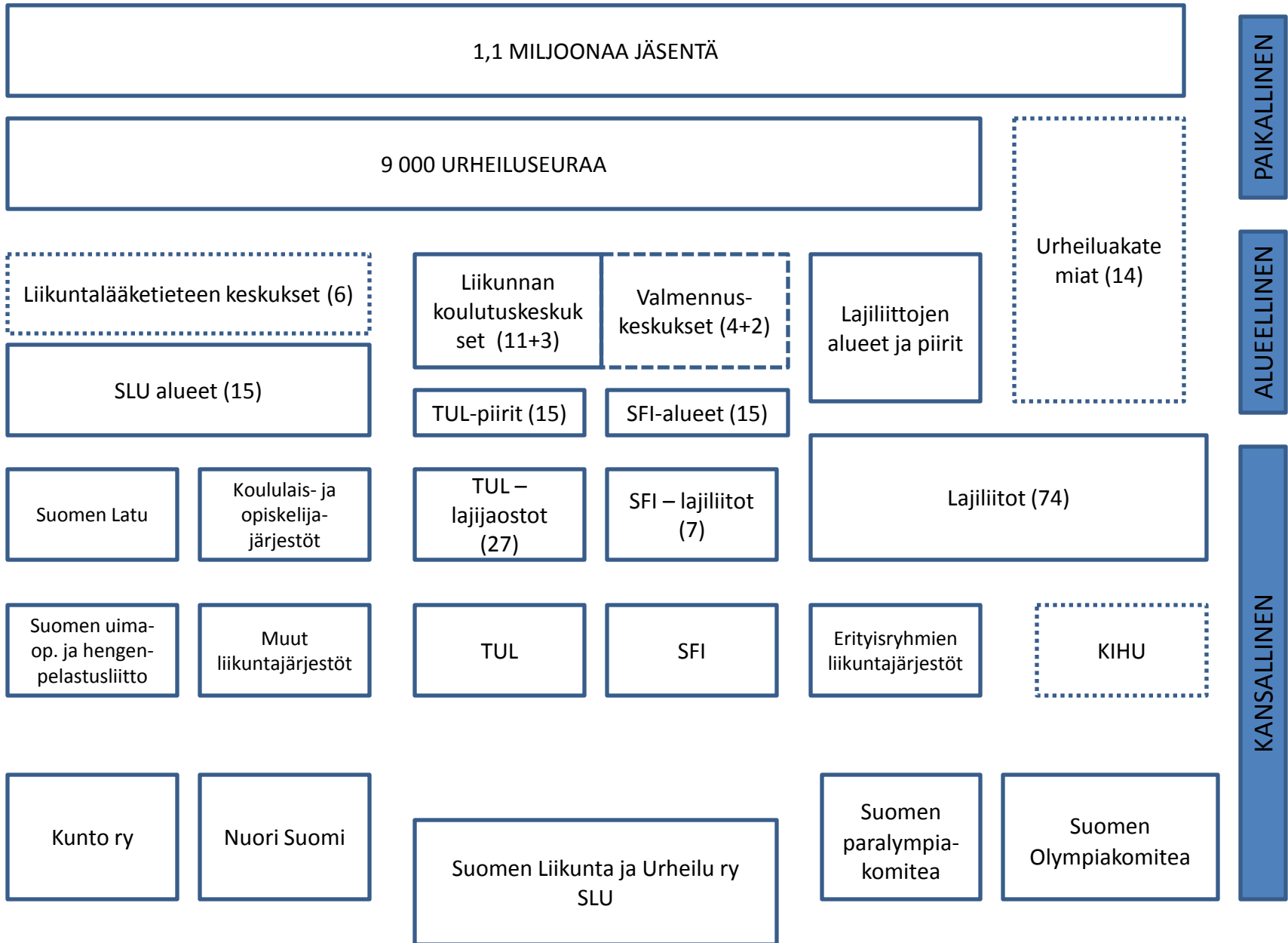

Järjestelmän haasteet

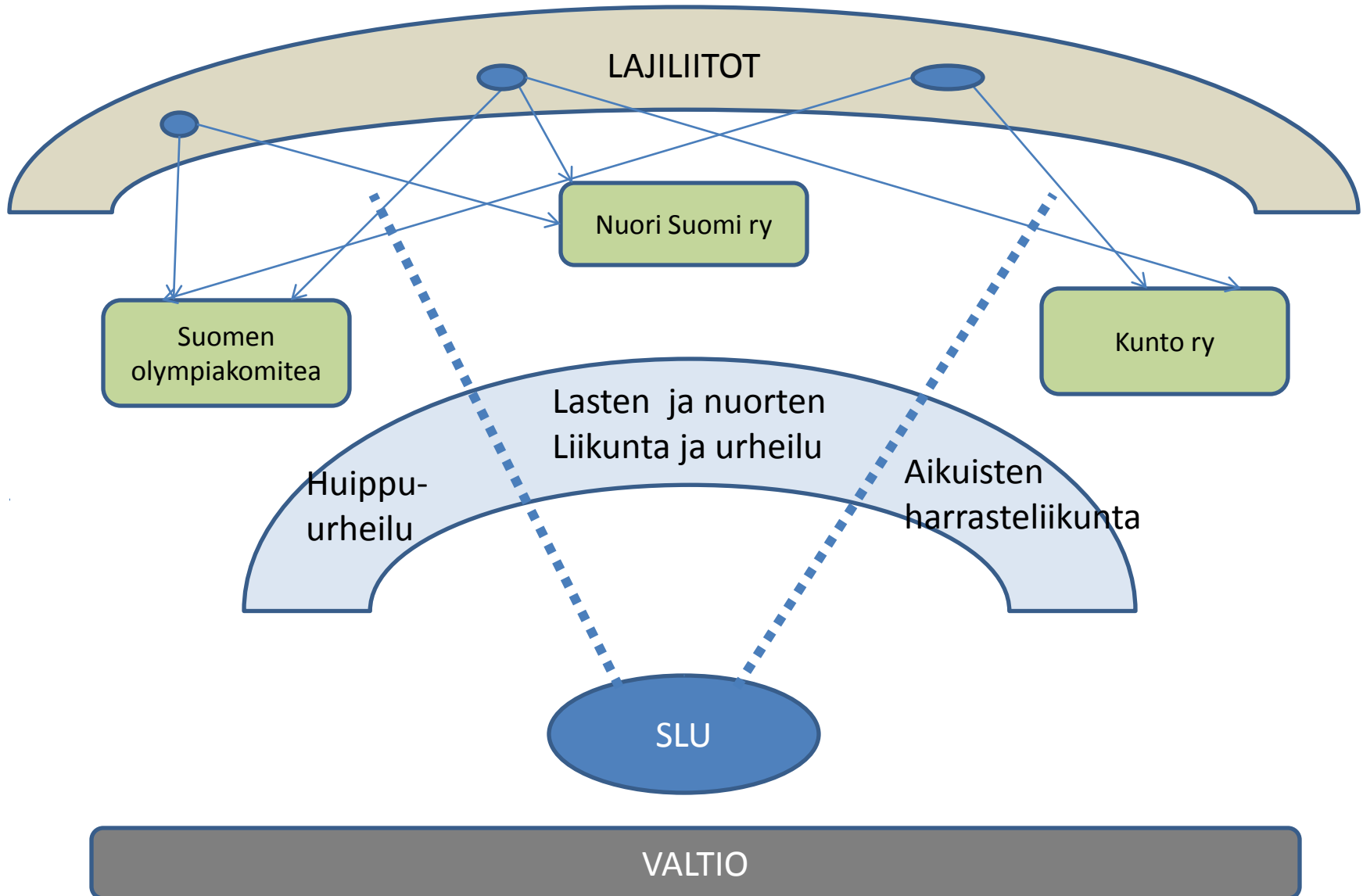
- **Liikunnan eriytyminen ja vastakkainasettelu**
 - Harrasteliikunta – kilpaurheilu
 - Lasten liikunta – huippu-urheilu
 - Urheilu – huippu-urheilu
 - Huippu-urheilu - ammattuurheilu
 - Olympiaurheilu – ei olympiaurheilu
 - Joukkueurheilu – yksilöurheilu
 - Talviurheilu – kesäurheilu
 - Kaupallinen urheilu – ei kaupallinen urheilu
 - Suuret lajit – pienet lajit
 - Kalliit lajit – halvat lajit
 - Dopinglajit – puhtaat lajit
 - Porvarillinen urheilu – työväen urheilu
 - Ruotsinkielinen urheilu – suomenkielinen urheilu

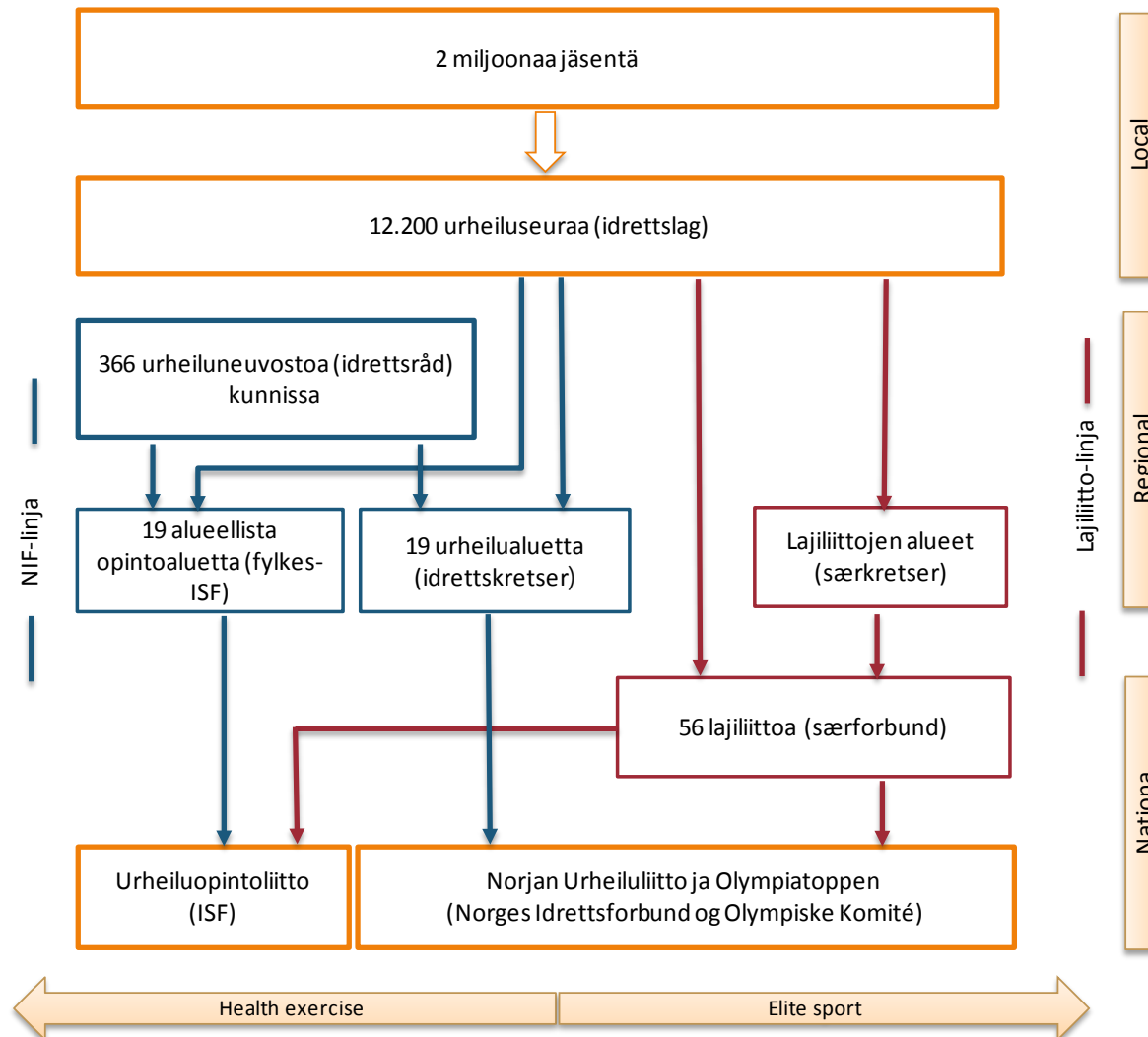
- Kansalaistoiminnan kestävyys
 - Vaikea rekrytoida sitoutuneita vapaaehtoistoimijoita
 - Tekijät kiinnittyvät vain omien lasten urheilun kautta
- Kansalaistoimintaan ohjattavat resurssit
 - Suomi ei aidosti Skandinaavinen malli – ruohonjuuritasolla heikommät toimintamahdollisuudet kuin SWE, NOR
- Ammattilaisuuden ja kaupallisuuden haasteet
 - Osaaminen
 - Yrittäjäyys
- Liikunnan uudet tehtävät
 - Mikä on urheiluseurojen tehtävä?
 - Koko kansan liikuttaminen?
 - Liikunnallisesti passiivisten aktivointi?
 - Koululiikunta?

Toimialat

Norjan malli

Huippu-urheilujärjestelmä

HU –järjestelmä 2000 -luvulla

- Lahjakkuusetsintä
- Urheilijan kehittymisen polut
- Tieteellinen tukitoiminta
- Valmentajien koulutusjärjestelmä
- Suorituspaikat ja välineet
- Anti-doping –ohjelmat
- Kilpailutoiminnan rakenteet
- Urheilijoiden siviilielämän tuki

LÄHDE: Böhlke 2008

Suomalainen hu –järjestelmä?

- Pohjoismainen ”laissez faire” järjestelmä:
 - Järjestelmä olemassa, mutta sitä ei tueteta
 - Huippu-urheilu on tiheää seuraverkkoa ja kehittänyt kilpailutoimintaa
 - MENETYSKULTTUURIT: Ilmajoen paini, Seinäjoen pikaluistelu, Kuopion mäkihyppy...
 - Epäviralliset suhteet olennaisia
 - Mahdollistaa joustavan toiminnan
 - Hiljainen tieto
 - Ei tarkkoja hiarkisia rajoja (seuraurheilu, maajoukkue, huippu-urheilu)
 - Tekijät nousevat esiin (isä -valmennus)

Haasteita

- Resurssit?
- Hu –ei ole istunut hajanaiseen liikuntajärjestelmään – toimiala-ajattelu hukassa
 - Lajien välinen koordinaatio, yhteistyö, johtaminen heikkoa
- Paljon rakennuspalikoita (organisaatioita) – vuorovaikutus heikkoa
 - Professionaalit organisaatiot - amatöörijohto
- Miten itsenäinen huippu-urheilu toimisi?
 - Lahden doping –jupakka
 - Huippu-urheilulla ei ole itsenäistä perustelua menestyksen ulkopuolelta
- Vaikea kopioida ulkomaisia malleja – koska olemassa olevat rakenteet estävät/hidastavat/muuttavat